

Raadsbijdrage GL Sittard-Geleen/MDL 12-11-2014

Voorzitter,

Mijn bijdrage aan dit belangrijke debat wil ik baseren op de actualiteit van de afgelopen week.

Alle media, van krant, televisie tot en met internet stonden er bol van, en het viel ook op bijna elke straathoek te beluisteren.

Ik hoor u bijna hardop denken, waar ik op doel.

Ik bedoel NIET de herdenking van de val van de Berlijnse muur, nu 25 jaar geleden

Ik bedoel NIET de herdenking van de slachtoffers van de rampvlucht MH17.

Ik bedoel NIET de herdenking van de jodenvervolging, en de steenlegging van de Stolpersteine

Ik bedoel NIET de herdenking van de sluiting van de mijnen.

Op zich allemaal zeer gedenkwaardige gebeurtenissen, die elk afzonderlijk meer dan onze aandacht en ons respect verdienen, maar die niet direct een relatie hebben met het onderwerp wat nu voorligt.

Waar ik dan WEL op doel, zijn twee spraakmakende zaken, belichaamd door twee personen, die de afgelopen week veel stof hebben doen opwaaien.

Op de eerste plaats THOMAS PIKETTY

De sympathieke Franse econoom, filosoof en wetenschapper, die op uitnodiging van GroenLinks in de Tweede Kamer zijn spraakmakende boek "Kapitaal in de 21^e eeuw" heeft toegelicht. Hiermee heeft hij mondiaal de maatschappelijke discussie in gang gezet over de gevolgen van de toenemende ongelijkheid tussen rijk en arm.

Op de tweede plaats MARTIN VAN RHIJN

De staatssecretaris Sociale Zaken, die via een kranteninterview met de vriend van zijn vader pijnlijk werd geconfronteerd met de erbarmelijke omstandigheden in het verpleeghuis van zijn moeder, en waarmee nationale verontwaardiging werd opgeroepen over de kwaliteit en de menswaardigheid van de zorg.

Beide zaken breng ik in relatie tot wat in de ogen van GroenLinks van een rechtvaardige overheid zou mogen worden verwacht.

Voorzitter,

In de commissie heb ik al verzucht, dat Den Haag een dramatische bezuiniging over ons heeft uitgestort: mogen de decentralisaties in de kern nog iets goeds in zich dragen (zorg korter bij de burger organiseren), de financiële taakstelling is een schier onmogelijke opgave voor de gemeentes. Ook het CDA landelijk heeft geconcludeerd, dat het budget voor deze giga-operatie absoluut tekortschiet.

Proberen te redden wat er te redden valt: van verzorgingsstaat naar een “zoek-het-je maar-uit-samenleving” : een ongekend ingrijpende reorganisatie, die ook nog eens op een onmogelijk korte termijn moet worden uitgevoerd! Ik herhaal ook nu weer, dat wij hopen dat de wethouder zich tenminste door haar eigen CDA gesteund weet, om de kille bezuinigingen enige warmte mee te geven. In elk geval zal GroenLinks zich maximaal inspannen, om waar mogelijk de pijn en het menselijk leed te verzachten. Helaas voor de rekenliniaalfetisjisten: Ons motto blijft onverkort: “Het gaat om mensen, en niet om cijfers”.

In de beleidsnotities wordt herhaaldelijk als streefdoel aangegeven, dat de gemeente Sittard-Geleen bovengemiddeld wil presteren. Dat is onze gemeente niet alleen aan haar reputatie verplicht, maar vooral aan haar inwoners die aangewezen zijn op een van de voorliggende voorzieningen. GroenLinks juicht het van harte toe, als er voor een kwalitatieve insteek wordt gekozen. Is de wethouder daarmee bereid om ook boter bij de vis te geven, of hult zij zich in het knellende keurslijf van het trap af-budget?

De beleidsnotities staan vol van goede intenties, maar er zijn ook nog de nodige open eindjes. De wethouder wil die graag de komende tijd dichtknopen. Daarmee geeft zij eigenlijk te kennen, en wij kunnen haar dat niet kwalijk nemen, dat ook zij geen zekerheid kan geven, dat alles bij de start 100% waterproof zal zijn en dat er ook in de aanloop naar de transformatiefase nog veel te regelen valt.

Zij heeft voorgesteld, om een zogenaamde klankbordgroep in het leven te roepen, die - ik citeer uit haar memo van 4 november - ten doel heeft om in dialoog tussen portefeuillehouder en raadsleden de beeldvorming over de transformatie te versterken en ervaringen te delen ten aanzien van de transitie. Wij hebben twijfels of de voorgestelde klankbordgroep daarvoor de meest geëigende vorm is en zijn benieuwd hoe de wethouder oordeelt over het tegenvoorstel van DNA.

Afgezien van vorm en inrichting van een eventuele resonansgroep, hechten wij grote waarde aan de formele evaluatiemomenten. Zoals ook uit hetzelfde memo van de wethouder valt op te tekenen, hebben we te maken met een uitzonderlijke operatie voor de gemeente. Zelden zijn in een zo kort tijdsbestek zulke ingrijpende veranderingen tegelijkertijd doorgevoerd. Deze veranderingen hebben een grote impact op de lokale samenleving, op een groot aantal maatschappelijke partners van de gemeente en op de eigen gemeentelijke organisatie.

Het is precies om die reden, dat wij de ontwikkelingen op de voet willen volgen, en dus niet kunnen volstaan met een beleidsevaluatie die zich beperkt tot de P en C momenten (zoals opgenomen in de verordening Wmo), laat staan dat we moeten wachten tot 2017 (zoals de verordening Jeugdhulp aangeeft). Wij stellen derhalve een aanpassing van beide verordeningen voor, in die zin dat de raad consequent en evenwichtig over het jaar gespreid over een verslag kan beschikken over de doeltreffendheid en de effecten van de verordening in de praktijk.

Een en ander hebben wij uitgewerkt in een tweetal amendementen.

(overhandig amendementen)

Voorzitter,

Maar daarmee zijn wij er nog niet. Daarvoor is de kwaliteit van zorg in het belang van het welzijn van onze mensen ons te dierbaar.

Wij willen mensen, die zich om wat voor reden dan ook tekort gedaan voelen in hun zorgbehoefte of onheus bejegend worden, een stem geven.

Geen stem die wegebt in een andere bureaulade,

Geen stem die wegebt in de wandelgangen van de zorgverlener of gemeentehuis

geen stem die verloren gaat door bureaucratische procedures, maar een stem die gehoord wordt en waarnaar geluisterd wordt.

En een stem die de vorm kan aannemen van een sirene, doordat zij in een en dezelfde ruimte samenbalt. Wij willen oog en oor hebben voor hetgeen in de samenleving speelt.

Wij hebben in de commissie reeds aangegeven, dat onze gedachten uitgaan naar de inrichting van een ombudsfunctie.

Hiertoe roept GroenLinks het college bij motie op, om

- **op de kortst mogelijke termijn een onafhankelijke 'ombudsfunctie' in het leven te roepen**, waar iedereen die voorzieningen van de gemeente of haar partners ontvangt, klachten, meldingen of signalen kan inbrengen over eventuele misstanden of suggesties ter verbetering kan doen,
- deze 'ombudsfunctie' een in beleid en uitvoering verankerde rol te geven binnen het sociaal domein en wel dusdanig dat het geen tandeloze, papieren tijger wordt, maar daadwerkelijk tot verbetering en innovaties leidt in het sociaal domein, bij zowel de gemeente als aanbieders,
- deze 'ombudsfunctie' halfjaarlijks over haar werkzaamheden te laten rapporteren aan college en raad (of tussentijds, waar dit nodig wordt geacht),
- breed bekendheid te geven aan de mogelijkheid zich met klachten, meldingen of suggesties tot de onafhankelijke 'ombudsmens' te wenden
- hieraan financiële uitwerking te geven

(overhandig motie)

Voorzitter,

Ik kom tot een afronding van mijn meer algemene beschouwing van het sociale domein, waarbij onze inzet vooral gericht is op het totstandbrengen van flankerende maatregelen.

Niet zonder nog een keer te benadrukken, dat wij van de overheid een actieve, faciliterende, opstelling verwachten op het moment dat zich breed gedragen initiatieven uit de samenleving aandienen. Het ondersteunen van het burgerinitiatief Sittard-Oost is daarvan een vertrouwenwekkend voorbeeld, waarvan er hopelijk nog vele fraaie voorbeelden mogen volgen. Wij zullen daarover vast en zeker nog te spreken komen bij de verdere uitwerking van het wijkgericht werken.

Daarnaast willen wij nog een keer aandacht vragen voor het aspect van de voorlichting: het informeren van onze inwoners, zorgvragers en mantelzorgers.

Het is een complexe materie, die veel onrust en onzekerheid heeft veroorzaakt.

Mensen weten niet meer waar ze aan toe zijn, en raken helemaal de weg kwijt als zij in gesprek raken met familie en kennissen die in een andere gemeente wonen. Iedere gemeente heeft immers zijn eigen spelregels.

Ook dit kan prima gevolgd worden via het door ons voorgestelde instrumentarium.

Voorzitter, dan kom ik nu toe aan de bespreking van de afzonderlijke beleidsplannen en de verordeningen.

Allereerst het beleidsplan en de verordeningen Wmo

Voorzitter,

Tijdens de commissievergadering hebben wij ons geconcentreerd op de positie van de mantelzorger, het belang van het keukentafelgesprek en de toegankelijkheid van het persoonsgebonden budget.

Van de mantelzorger wordt veel, zo niet te veel verwacht. Het lijkt erop, dat Den Haag de huidige omvang van mantelzorg onderschat, en zich rijk rekent met de veronderstelde extra inbreng van toekomstige mantelzorgers.

Er bereiken ons steeds meer signalen, dat mantelzorgers vaak zwaar overbelast zijn

Via de beleidsevaluatie willen wij erop toezien, dat respijtzorg en verdere facilitering afdoende worden geregeld.

Voorzitter,

wat het keukentafelgesprek betreft, hebben wij onze zorg geuit, dat de aanwezigheid van een begeleider / vertrouweling van de zorgvrager van wezenlijk belang is, om de eigen kracht van de zorgvrager juist te kunnen beoordelen, en daarmee een adequate voorziening te kunnen bieden. Wij zijn blij met de toezegging van de wethouder, dat bij onverhoopte verhindering van die sleutelfiguur, het gesprek geen doorgang vindt, en er een nieuwe afspraak wordt gemaakt.

Voorzitter, dan kom ik bij het pgb.

Er is tijdens de kamerbehandeling veel te doen geweest over het persoonsgebonden budget. Wat GroenLinks betreft, geeft het pgb invulling aan het belang en de behoefte van de eigen regie van een zorgvrager en beschouwen wij het aldus als een onmisbaar groot goed.

Wij hechten er dan ook sterk aan, dat het pgb een gelijkwaardig alternatief is voor zorg in natura. Zelfs indien blijkt dat het pgb duurder is dan zorg in nature.

Mede dankzij GroenLinks heeft het kamerdebat opgeleverd, dat een eventueel duurder pgb niet op voorhand mag worden geweigerd, maar dat de zorgvrager in de gelegenheid moet worden gesteld om de meerkosten ten opzichte van zorg in natura uit eigen zak te betalen. Wij hebben de vraag opgeworpen, of daarmee niet een tweedeling in de maatschappij in de hand gewerkt, waar rijk zich wel en minder rijk of arm zich deze maatwerkvoorziening niet kan veroorloven? Helaas heeft de wethouder zich hierover (nog) niet willen uitspreken, reden waarom wij via een motie willen verzoeken om de belemmeringen die mensen kunnen ondervinden bij het kiezen van een pgb weg te nemen.

(motie overhandigen)

Via deze motie verzoeken wij het college om

- **het PGB zodanig uit te voeren dat het een gelijkwaardig alternatief is van zorg in natura;**
- om in de beleidsregels een ruimhartig PGB -beleid uit te werken, waarbij mensen geen belemmeringen ondervinden bij het kiezen van een PGB;
- daarbij zo min mogelijk onderscheid te maken tussen Jeugdwet en Wmo, zodat er een soepele overgang van 18- naar 18+ gemaakt kan worden;
- het PGB inzetbaar te maken binnen het sociale netwerk van de PGB-vrager, inclusief zorgverlener binnen het gezin, mits gemotiveerd in een persoonlijk plan.

Zo heb ik een natuurlijke overstap gemaakt naar het domein van de Jeugdhulp.

Veel van de reeds gemaakte algemene opmerkingen raken de jeugdzorg en hoeven hier niet nog eens herhaald te worden. Zojuist hebben we ook gezien, dat de motie over het pgb zich mede richt op Jeugdzorg, zodat het ook daar als gelijkwaardig alternatief binnen handbereik blijft.

Als wij daarnaast van de wethouder nog een keer bevestigd mogen zien, dat in de transitiefase geen problemen zijn te verwachten met de continuïteit van de jeugdzorg, dan zijn wij voor de time being gerustgesteld. Voor het overige kunnen wij volstaan met de door ons bij amendement voorgestelde wijze van beleidsevaluatie, om ook hier vinger aan de pols te kunnen houden.

Voorzitter, tenslotte kom ik toe aan het beleidsplan en verordeningen Participatiewet.

Wij zijn blij met een aantal toezeggingen van de wethouder tijdens de commissie of via de schriftelijke beantwoording op de door ons gestelde vragen.

Zo stellen wij met genoeg vast, dat het armoedebelief onverkort wordt voortgezet, met speciale aandacht voor de kinderen in onze stad.

Den Haag heeft zwaar ingezet op het terugdringen van het uitkeringsvolume en op misbruik van regelingen. Daar regeert wantrouwen, waarvan ook de goedwillende burger de dupe wordt als hij de weg is kwijtgeraakt in het bureaucratische bos van legio verplichtingen.

Iedereen kent wel voorbeelden uit de praktijk, waarbij de menselijke maat uit het oog wordt verloren, en stoer met sancties wordt gewapperd. Wij zijn dan ook verheugd, dat de wethouder onze visie deelt, dat bij de toepassing van de verordeningen vertrouwen voorop dient te staan.

Ook bij het bepalen van enige vorm van tegenprestatie is die grondhouding van de gemeente van belang. Wij stellen met tevredenheid vast, dat het instrument als stimuleringsmaatregel en niet als dwangmiddel wordt ingezet.

Last but not least wil ik stilstaan bij de bijzonder zwakke positie van de bijstandsgerechtigde, de wsw-er en de wajonger. Het beleid van de gemeente moet zich primair richten op het creëren van werkgelegenheid. De wethouder heeft aangegeven daarmee druk doende te zijn. Wij hopen en verwachten dat snel duidelijk wordt, welke initiatieven er in die richting worden ondernemen. Deze mensen verdienen het, zeker in deze turbulente tijd en knagende onzekerheid, op een beter toekomstperspectief te kunnen rekenen.

Voorzitter, en daarmee ben ik weer beland bij het begin van mijn inleiding, waarin ik heb aangekondigd mijn betoog op twee pijlers te baseren.

Met Piketty heb ik een opstap gemaakt naar de maatschappelijke discussie over de toenemende ongelijkheid tussen rijk en arm. Het mag duidelijk zijn, waar GroenLinks in die discussie staat. Onze inzet is gericht op een eerlijker verdeling van onze welvaart, een participatiemaatschappij waarin iedereen ook echt de kans krijgt om te kunnen meedoen. Mijn motto is niet voor niets: fair en solidair.

Maar daar moet je dan wel politieke keuzes voor durven maken.

Met de verwijzing naar van Rhijn heb ik willen duidelijk maken, dat de politiek niet langer blind en doof mag zijn voor de effecten van haar beleid. Met de alsmaar aanhoudende bezuinigingen in het sociale domein raken wij de kern van onze beschaving: hoeveel kwaliteit van leven gunnen wij onze ouders op hun oude dag?

Voor GroenLinks is het al twee over twaalf.

Maar daar moet je dan wel politieke keuzes voor durven maken.

Als lokale politici hebben wij helaas te leven met de werkelijkheid waarmee Den Haag ons heeft opgezaagd. Maar we hebben zeker ook speelruimte, om – ik herhaal het nog maar eens - de kille bezuinigingen enige warmte mee te geven. Wij kunnen met zijn allen voorkomen, dat wij in onze mooie gemeente door de bodem van fatsoen heen zakken.

Maar daar moet je dan wel politieke keuzes voor durven maken.

Voor GroenLinks waren die keuzes in het verleden altijd al helder en duidelijk, en ook in de toekomst staan die keuzes als een huis.

Tot zover mijn bijdrage in eerste termijn.